

کتاب زندگی و کارنامه محمد رحیم متقی ابروانی منتشر شد

کتاب زندگی و کارنامه محمد رحیم متقی ابروانی از پیشگامان صنعت مدرن کفش و چرم و بنیانگذار گروه صنعتی ملی منتشر شد. این کتاب در چهارده فصل به مطالعه زوایای مختلف زندگی محمد رحیم متقی ابروانی از کودکی تا سالهای پایانی زندگی او می‌پردازد.

محمد رحیم متقی ابروانی، یکی از پایه‌گذاران اصلی صنعت مدرن کفش در ایران است. او، از جمله فعالان اقتصادی و کارآفرینانی بود که مانند بیشتر کارخانه‌داران و بازرگانان ایرانی، از نیمه دهه سی شمسی فعالیت صنعتی خود را آغاز کرد و در دهه چهل شمسی به یکی از اعضای گروه صنعتگران بزرگ و عضوی از گروه برجسته اجتماعی اقتصادی ایران بدل شد. هدف اصلی این کتاب مطالعه زندگی و کارنامه او و تاثیر آن بر تحول اقتصاد و اجتماع ایران در دهه ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ شمسی است. در فصل اول، کتاب شرایط تاریخی و جغرافیایی فعالیت‌های خاندان ابروانی در اواخر دوره قاجار و حکومت پهلوی اول مطالعه کرده است. این فصل، از این نظر قابل توجه است که شکل‌گیری اندیشه ترقی‌خواهی را در میان تجار از صدر مشروطیت به بعد نشان می‌دهد. رشد این اندیشه محصول گسترش روابط تجاری با کشورهای دیگر و در مرحله بعد جایگزینی پیشرفت‌های اقتصادی در تجارت و صنعت است که خود به آنچه نهضت مشروطیت، به عنوان یک جنبش اجتماعی و سیاسی، در صحنه اقتصاد ایران به وجود آورد، بازمی‌گردد. در فصل دوم حوادث زندگی رحیم

ابروانی را از زمان کودکی تا ازدواج مرور می‌کند تا ریشه‌های شکل‌گیری شخصیت رحیم ابروانی در خانواده‌ای با زمینه‌های تجاری نشان دهد. کتاب نشان می‌دهد که وی در این دوران زندگی پر تلاطمی داشته که بر وی و فعالیت‌های آینده‌اش تأثیر زیادی گذاشت. بنابر این، در دو فصل بعدی این تالپات‌مورد مطالعه دقیق‌تری قرار گرفته است. یعنی دورانی که او محصل کالج اصفهان بود و فعالیت‌های این کالج نه تنها از منظر شناخت نظام آموزشی ایران بعد از مشروطیت مهم است، بلکه در تأثیری که بر شخصیت رحیم ابروانی گذاشت، تا فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی و صنفی او در دوران دانشجویی. در سه فصل بعد نویسندگان کتاب نشان داده‌اند که ابروانی چرا و چگونه به صنعت کفش وارد شد و چگونه در مدتی بیش از دو دهه یکی از واحدهای بزرگ صنعتی در ایران را تأسیس و توسعه داد. بدین جهت روند خطی فعالیت‌های صنعتی او از ابتدای کارش در واحدهای کوچک صنعتی خیابان خیام تا پارک صنعتی ملی در اسماعیل‌آباد، توسعه شرکت‌های گروه صنعتی ملی بر حسب نوع فعالیت و میزان مشارکت و مدیریت ایرانی‌ها و خارجی‌ها، و روابط کاری در گروه ملی، مورد مطالعه قرار گرفته است. فصل هشتم کتاب نشان می‌دهد چگونه رحیم متقی ابروانی در غیاب برخی عناصر مهم برای یک راه اندازی بنگاه خانوادگی، عناصر جدیدی به بنگاه‌داری وارد نمود، تا برای توسعه گروه صنعتی ملی، جایگزین عناصر غایب بنگاه خانوادگی خویش نماید.

فصل نهم و دهم به یکی از مهمترین جنبه‌های میراث ابروانی یعنی توسعه نظام توزیع مدرن کفش در ایران پرداخته است. برای تحولی که ابروانی در نظر داشت، تغییر نظام توزیع سنتی کفش اجتناب‌ناپذیر بود. بررسی واکنش بازار به رشد فروشگاه‌های کفش ملی و نحوه اثرگذاری گسترش این فروشگاه‌ها بر فضای خرید شهری در ایران، نشان می‌دهد که چگونه نظام توزیعی جدید توسعه یافت، در حالی که واکنش شدیدی نیز از سوی شبکه توزیع سنتی دریافت نکرد. علاوه بر اینها، کتاب یکی از مهم‌ترین مسائل در خصوص چگونگی رشد تجار و صاحبان صنایع بزرگ در دوره پهلوی، یعنی مسأله انباشت سرمایه به‌طور اعم و تأمین مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری توسط رحیم ابروانی به‌طور اخص، را بررسی کرده است تا نشان دهد، صنعتگران بزرگ برای توسعه طرح‌های صنعتی خود تا چه حد از درآمدهای نفتی به عنوان منبع سرشار تأمین مالی بهره می‌بردند. همچنین، آیا نزدیکی آن‌ها به دولت راهی برای انباشت سرمایه بود. کتاب به فعالیت‌های غیرانتفاعی ابروانی نیز پرداخته است. این فعالیت‌ها نشان می‌دهد که آیا صنعتگران مدرن تنها به حداکثر سود نگاه خودتوجه داشته‌اند، یا نه؟ در فصل سیزدهم کتاب به رابطه رحیم ابروانی با حوزه سیاست می‌پردازد. تا مسئله مهم و مورد مناقشه‌ای را بررسی کند که آیا رحیم ابروانی و برخی از صنعتگران مدرن برای ایجاد شبکه روابط و اعتمادسازی، به وسیله نهاد

صنفی خود، یعنی اتاق بازرگانی، چه به عنوان یک گروه ذی‌نفع اجتماعی و چه به‌صورت یک گروه فشار قوی، وارد چانه‌زنی و تأثیرگذاری بر سیاست‌گذاران می‌شدند و می‌توانستند بر تصمیمات اقتصادی دولت تأثیر گذارند. فصل پایانی کتاب فعالیت‌های رحیم ابروانی و میراث او در صنعت مدرن کفش ایران را جمع‌بندی کرده است. نویسندگان کتاب بر اساس روش مطالعه تحلیل روایی در تاریخ شفاهی و استفاده از مدارک متقن برشی از تاریخ اقتصادی ایران را دوره پهلوی ارائه کرده‌اند. ویژگی بارز اجتماعی و اقتصادی این دوره گسترش فضاهای زندگی مدرن بود. یکی از مهم‌ترین علل رشد چنین شیوه زندگی، به رشد صنایع جدید برمی‌گشت که سال‌ها پیش از آن، دنیای غرب آن را تجربه کرده بود. رشد این صنایع از جمله صنعت مدرن کفش نه تنها نشانه ظهور سبک زندگی مدرن، بلکه به منزله بهبود رفاه و کیفیت زندگی نیز بود. به علاوه، مطالعه زندگی اقتصادی ابروانی فرصتی برای تدوین مختصات مدیریت بومی بر صنعت کفش را در شرایط حساس کنونی فراهم می‌کند.

کتاب زندگی و کارنامه محمد رحیم متقی ابروانی توسط انتشارات گام نو منتشر شده است. نویسندگان کتاب علی اصغر سعیدی و فریدون شیرین کام هستند که قبلاً شرح زندگی اقتصادی خاندان لاجوردی و لاجوردیان (بنیانگذاران توسعه صنایع بهشهر) و حاج محمد تقی برخوردار (پارس الکتریک و پارس توشیبا) را منتشر کرده‌اند.